

GA NIET WEG

Margaret Mazzantini is in 1961 geboren in Dublin en is opgegroeid in Rome, waar zij nog steeds woont. Zij is auteur en actrice. Ze debuteerde in 1994 met *Il catino di zinco* (bekroond met de Campiello- en de Rapallo-Carigeprijs), dat in 1997 in vertaling verscheen als *Het zinken teiltje*. Voor theater schreef zij *Manola* en de monoloog *Zorro*. Voor *Ga niet weg* (*Non ti muovere*) kreeg zij in Italië in 2002 de prestigieuze Strega-prijs. In 2010 verscheen de roman *Ter wereld gekomen* (*Venuto al mondo*), in 2012 *Niemand overleeft alleen* en in 2013 *Morgenzee*.

Margaret Mazzantini

Ga niet weg

Vertaald uit het Italiaans
door Henrieke Herber

Eerste druk 2003
Negende druk 2015

Oorspronkelijke titel *Non ti muovere*
© 2001 Arnoldo Mondadori Editore
© 2003 Nederlandse vertaling Henrieke Herber en
Uitgeverij Wereldbibliotheek bv, Amsterdam
Alle rechten voorbehouden
Omslagontwerp Karin van der Meer
Omslagillustratie © Allan Jenkins/Trevillion Images

NUR 302

ISBN 978 90 284 2339 8
www.wereldbibliotheek.nl

Aan Sergio

Je negeerde het stopbord. Je reed in volle vaart voorbij, in je jasje van nep wolfsbont, de dopjes van je walkman in je oren gedrukt. Het had zojuist geregend en het zou al snel opnieuw gaan regenen. Boven de toppen van de platanen, boven de antennes, scheerden zwermen spreeuwen door de asgrouwe lucht. Wolken van veren en gekwetter, zwarte vlekken die heen en weer zwenkten, elkaar be-roerden maar geen pijn deden, uiteenschoten en zich vervolgens tot een nieuwe zwerm groepeerden. Beneden hielden de voorbij-gangers een krant of soms alleen hun handen boven hun hoofd om zich te beschermen tegen de hagel van drek die uit de hemel neer-spatte en zich op het asfalt vermengde met de natte bladeren die van de bomen waren gewaaid. Er verspreidde zich een weeë, be-nauwende geur die iedereen zo snel mogelijk wilde ontvluchten.

Jij kwam vanachter uit de straat, reed in volle vaart op het kruis-punt af. Je had het bijna gered en het was de automobilist bijna gelukt je te ontwijken. Maar er lag modder op de weg, olieachtige drek van zwermen spreeuwen. De wielen van de auto slipten door de glibberige massa, heel lichtjes, maar net genoeg om jouw scooter te raken. Je vloog omhoog, in de richting van de vogels, stortte vervolgens weer neer in hun drek. Ook je rugzakje, beplakt met stickers, viel op straat. Twee van je schriften belandden in een zwarte plas water naast de stoep. Je helm stuiterde over straat als een leeg hoofd, je had het riempje niet vastgegespt. Er schoot di-rect een voorbijganger toe. Je ogen waren open, je mond vuil, je voortanden verdwenen. Het asfalt had zich in je huid gedrukt, in je wangen geprikt als een mannenbaard. De muziek was gestopt, de dopjes van je walkman waren in je haren gegleden. De be-stuurder van de auto liet zijn portier wijd open staan en liep op je toe. Hij keek naar je kapotte voorhoofd en stak zijn hand in zijn zak, zocht zijn telefoon. Hij vond hem, liet hem op straat vallen.

Een jongen raapte de telefoon weer op, hij was het die de ambulance belde. Ondertussen was het verkeer tot stilstand gekomen. De auto stond dwars over de rails, de tram kon niet verder. De bestuurder stapte uit, veel mensen stapten uit en liepen op jou af. Mensen die jij nog nooit had gezien, beroerden je met hun blik. Je kreunde zachtjes, er liep een roze straaltje schuim langs je lippen. Je verloor het bewustzijn. Het was druk op de weg, de ambulance kwam pas na een tijdje. Jij had geen haast meer. Roerloos lag je, in je bontjasje, als een vogel zonder wind.

De sirenes baanden zich gillend een weg door het verkeer. Auto's gingen tegen de vangrail staan, reden de stoep langs de rivier op. Het infuus met fysiologisch zout danste boven je hoofd, een hand kneep in het blauwe beademingsballonnetje en liet het vervolgens weer los. Op de eerste hulp werd je opgevangen door een trauma-arts, zij drukte haar vinger op een punt tussen je onderkaak en je keel. Je lichaam reageerde slechts zwakjes. Ze pakte verband en veegde het bloed van je voorhoofd. Ze keek naar je pupillen, die waren onbeweeglijk en ongelijk. Je ademhaling was langzaam. Er werd een canule van Guedel in je mond gestopt om je naar achteren gezakte tong in de juiste positie terug te brengen. Vervolgens brachten ze de uitzuigbuis in. Ze zogen bloed, teer, slijm en een tand omhoog. Ze zetten een clip op je vinger om de zuurstofverzadiging van je bloed te meten, die was te laag: vijftientig procent. Toen hebben ze je geïntubeerd. De laryngoscoop gleed met zijn koude licht je mond binnen. Een verpleger kwam aanlopen met het karretje van de hartmonitor, hij stopte de stekker in het stopcontact, het apparaat deed niets. Hij gaf een klap tegen de zijkant, de monitor flitste aan. Ze trokken je t-shirt omhoog, drukten de balgjes van de elektroden op je borst. Je moest even wachten, de CT-kamer was niet vrij. Toen schoven ze je de scantunnel in. Het trauma bevond zich in het temporale gebied. Aan de andere kant van het glas vroeg de trauma-arts de radioloog nieuwe plakjes te maken, dichter bij elkaar. Ze zagen de diepte en de groot-

te van het hematoom buiten het hersenweefsel. Een contralateraal hematoom was, als het er al was, nog niet zichtbaar. Ze spotten nog geen contrastvloeistof in, uit vrees voor niercomplicaties. Ze beldden direct naar de derde verdieping om de operatiekamer klaar te laten maken. De trauma-arts vroeg: 'Wie heeft er dienst op neurochirurgie?'

Ze begonnen je voor te bereiden. Een verpleegster kleepte je langzaam uit, knipte met een schaar je kleding door. Ze wisten niet hoe ze je familie moesten bereiken. Ze hoopten een document in je kleding aan te treffen, je had niets bij je. Ze keken in je rugzak, pakte je agenda. De trauma-arts las eerst je voornaam, toen je achternaam. Haar blik bleef rusten op je achternaam, keerde pas na een tijdje weer terug naar je voornaam. Het zweet brak haar uit, ze hapte naar adem, alsof er een dikke prop in haar luchtpijp zat. Op dat moment vergat ze haar rol en bekeek ze je gezicht zoals elke andere vrouw je zou bekijken. Ze ging met haar ogen langs je gezwellen trekken, in de hoop haar angstige vermoedens kwijt te raken. Maar jij lijkt op mij en Ada kon niet anders dan dat opmerken. De verpleegster was bezig met het scheren van je hoofd, je haren vielen op de vloer. Ada bewoog haar arm in de richting van de neervallende kastanjebruine lokken. 'Zachtjes, doe zachtjes,' fluisterde ze. Ze liep naar de intensive care, naar de neurochirurg van dienst.

'Dat meisje dat net is binnengebracht...'

'Je hebt geen maskertje op, laten we naar buiten gaan.'

Ze verlieten die steriele ruimte, waar familieleden niet worden toegelaten, waar zieken naakt op hun bed liggen, uitgestrekt naast de pomp van hun kunstmatige ademhaling. Samen keerden ze terug naar de kamer waar de verpleegster jou aan het voorbereiden was. De neurochirurg bekeek de grafiek van het electrocardiogram op de monitor en controleerde de bloeddruk. 'Ze is hypotensief,' zei hij, 'hebben jullie verwondingen aan borstkas of buik uitgesloten?' Toen bekeek hij je vluchtig. Met een snel gebaar van zijn vingers sperde hij je ogen open.

‘En?’ zei Ada.

‘Zijn ze klaar in de operatiekamer?’ vroeg hij aan de verpleegster.

‘Ze zijn nog bezig met de voorbereiding.’

Ada hield vol: ‘Vind je niet dat ze op hem lijkt?’

De neurochirurg draaide zich om en hield de foto tegen het licht dat door het raam naar binnenviel. ‘Het hematoom ligt tussen hersenen en dura mater...’

Ada kneep haar handen samen, zei op luidere toon: ‘Ze lijkt op hem, toch?’

‘... het zou ook intraduraal kunnen zijn.’

Buiten regende het. Ada stak het pleintje over dat de eerste hulp scheidt van de afdeling interne geneeskunde, haar armen strak over elkaar in haar jasje met halflange mouwen, haar stappen geluidloos in haar groenrubberen klompen. Ze nam niet de lift naar de chirurgieafdeling, ze ging via de trap. Ze moest zich bewegen, moest iets doen. Ik ken haar al vijftientig jaar. Voordat ik trouwde heb ik haar een tijdje het hof gemaakt, op een manier die al te zeer het midden hield tussen spel en eerlijkheid. Ze deed de deur open. In de artsenkamer haalde een verpleger koffiekopjes op. Ze pakte een muts en een maskertje uit de doos, zette die snel op en ging naar binnen.

Ik moet haar na een tijdje hebben opgemerkt, toen ik mijn blik naar de ok-assistente wendde om haar de tangen aan te geven. Ik vond het vreemd Ada daar te zien, zij blijft altijd op traumatologie, we komen elkaar zelden tegen en dan meestal in de bar in het souterrain. Maar verder schonk ik geen speciale aandacht aan haar, ik heb haar niet eens toegeknikt, verwijderde nog een tang en gaf die door. Ada wachtte tot mijn handen los waren van het operatiegebied. ‘Professor, u moet komen,’ fluisterde ze. De ok-assistente haalde een naald uit de steriele verpakking, ik hoorde het scheuren van het geplastificeerde papier terwijl ik mijn blik op die van Ada richtte. Ze stond heel dicht bij me, ik had dat niet opgemerkt. Ik ontmoette twee naakte vrouwenogen, zonder

make-up, in trillende glinstering. Voordat ze overstapte naar traumatologie was ze een van de beste anesthesisten van het ziekenhuis, ze heeft veel van mijn patiënten het lachgas toegediend. Ik heb haar onbewogen gezien, ook op de ernstigste momenten en ik heb haar daar altijd om gewaardeerd, ik weet namelijk hoeveel moeite het haar heeft gekost zichzelf weg te stoppen in haar groene jasje.

‘Straks,’ zei ik.

‘Nee, het is dringend, alstublieft, professor.’

In haar toon lag plotseling een vreemde autoriteit. Ik geloof niet dat ik aan iets specifieks dacht, maar mijn handen werden zwaar. De ok-assistente gaf mij het pincet aan. Ik heb nog nooit een operatie voortijdig verlaten. Ik strekte mijn hand uit en realiseerde me dat mijn reactie te laat kwam. Ik moest het spierweefsel van de buik dichtnaaien. Ik deed een stap achteruit en stootte tegen iemand aan die achter mij stond. ‘Maak jij het maar af,’ zei ik tegen mijn assistent. De ok-assistente gaf hem het pincet aan. Ik hoorde het geluid van het ijzer tegen de handschoen, een dof geluid dat versterkt nagalmde in mijn oren. Alle aanwezigen keken naar Ada. De deur van de operatiekamer viel achter ons dicht, zacht en volkomen. We stonden tegenover elkaar in de anesthesieruimte.

‘Ja?’

Ada’s ademhaling ging zwaar onder haar jasje, haar blote armen waren gevlekt door de kou.

‘Er is een meisje bij ons beneden met een hersentrauma...’

Haast zonder het te beseffen had ik met een automatisch gebaar mijn handschoenen uitgetrokken.

‘Gaat u verder.’

‘Ik heb haar agenda gevonden... Ze heeft uw achternaam, professor.’

Ik hief mijn hand op, rukte het maskertje van haar gezicht. Er was geen emotie meer in haar stem, haar moed was uitgeput. Er lag een kalm, zwijgend verzoek om hulp in haar stem: ‘Hoe heet uw dochter?’

Ik geloof dat ik me over haar heen heb gebogen om haar beter aan te kijken, om in de diepte van haar ogen een naam te zoeken die niet de jouwe was.

‘Angela,’ zuchtte ik in die ogen, en ik zag hoe ze zich verwijdden.

Ik rende de trap af, ik rende door de regen buiten, ik bleef doorrennen terwijl een ambulance die hard kwam aanrijden op twee passen van mijn benen gierend tot stilstand kwam, ik rende door de glazen deuren van de opnameafdeling, ik rende door de kamer van de verpleegkundigen, ik rende een kamer in waarin iemand met een gebroken ledemaat lag te schreeuwen, ik rende de kamer ernaast in, die leeg en rommelig was. Ik stond stil. Op de vloer lag jouw haar. Jouw krullende kastanjebruine haar, op een hoopje, samen met wat bebloed gaas.

Plotseling ben ik wandelend stof. Ik sleep mezelf de afdeling traumatologie op, door de gang, tot aan de glazen wand. Daar lig je, geschoren, geëntubeerd, lichte pleisters op je gezwollen, zwartblauwe gezicht. Jij bent het. Ik loop voorbij het glas en ben bij je. Ik ben een vader als elke andere, een vader kapot van verdriet, zonder speeksel in mijn mond, met een bezweet en koud voorhoofd. Wat ik zie, kan niet tot me doordringen, blijft hangen in een vaag limbo van verbijstering. Ik ben verstijfd, lamgeslagen. Ik sluit mijn ogen en verwerp de pijn. Jij bent het niet die daar ligt, jij bent op school. Als ik mijn ogen weer opendoe zal ik je hier niet meer zien liggen. Ik zal een ander meisje zien liggen, het maakt niet uit wie, zomaar een sterveling. Maar niet jou, Angela. Ik sper mijn ogen wijd open en zie jou, zomaar een sterveling.

Er staat een doos voor gevaarlijk afval op de grond, ik pak de man die ik ben en gooi hem erin. Dat moet ik doen, dat is mijn plicht, het enige wat mij rest. Ik moet naar je kijken alsof jij niet bij mij hoort. Er hangt een elektrode slordig tegen je ene tepel, ik maak hem los en breng hem fatsoenlijker aan. Ik kijk naar de monitor: vierenvijftig slagen. Nu minder: tweeënvijftig. Ik doe je ogen

open, je pupillen zijn ongelijk van diameter, de rechter is volkomen verwijd, het letsel zit in die helft. Je moet onmiddellijk worden geopereerd om de hersenen te ontlasten, die massa die is verplaatst door het hematoom dat nu hard tegen de schedelwand drukt, dat geen kant op kan, dat de centra verstikt die het hele lichaam aansturen en jou elk moment dat voorbijgaat van iets van jezelf berooft. Ik draai me naar Ada om. ‘Hebben jullie haar cortison gegeven?’

‘Ja, professor, en een maagbeschermend middel.’

‘Zijn er nog andere verwondingen?’

‘Een vermoedelijke miltruptuur.’

‘Hemoglobine?’

‘Twaalf.’

‘Wie is er op neurochirurgie?’

‘Ik, ik ben er. Dag, Timoteo.’

Alfredo legt een hand op mijn schouder, zijn witte jas is nog niet vastgeknoopt, zijn haar en gezicht zijn nat.

‘Ada heeft me gebeld, ik was net weggegaan.’

Alfredo is de beste van zijn afdeling, maar toch wordt hij door niemand erg gewaardeerd, hij is onzeker in zijn voorkomen, wisselend, hij raakt verlamd als het hoofd van het ziekenhuis naar hem staat te kijken. Jaren geleden heb ik hem raad gegeven, maar hij heeft niet geluisterd, zijn karakter kan zich niet meten met zijn talent. Hij is gescheiden en ik weet dat hij een tienerzoon heeft, ongeveer even oud als jij. Hij had geen dienst, hij had niet hoeven komen, geen enkele chirurg opereert graag een familielid van een collega. Maar hij heeft zich in een taxi gestort, zich midden op straat laten afzetten, om eerder in het ziekenhuis te zijn heeft hij het laatste stukje langs de auto’s door de regen gelopen. Ik weet niet of ik hetzelfde zou hebben gedaan.

‘Zijn ze klaar, boven?’ vraagt Alfredo.

‘Ja,’ antwoordt de verpleegster.

‘Laten we maar direct gaan.’

Ada loopt naar jou toe, koppelt je af van de beademingsappara-

tuur en sluit je opnieuw aan op de ambulanceballon om je te vervoeren. Dan nemen ze je mee. Ik zie dat je arm van het bed afglijdt terwijl ze je de lift inrijden, Ada bukt zich om hem terug te leggen.

Ik blijf achter met Alfredo, we zitten in een kamer vlak bij traumatologie. Alfredo doet de lichtbak aan, hangt je foto op en bekijkt die van heel dichtbij. Bij een bepaald punt blijft hij steken, frons zijn wenkbrauwen, kijkt nog beter. Ik weet hoe het is om een houvast te zoeken in de nevel van een radiografie.

‘Zie je,’ zegt hij, ‘het voornaamste hematoom is dit hier, net boven de dura mater, daar kan ik makkelijk bij... Ik moet kijken in hoeverre de hersenen belast worden, dat kan ik niet voorzien. Dan is er een punt hier, hier binnen, misschien is dat het contralaterale hematoom...’

We kijken elkaar aan in het koude licht dat achter onze rug jouw hersens projecteert. We weten dat we niet tegen elkaar kunnen liegen.

‘Er kan al sprake zijn van ischemische complicaties,’ fluister ik.

‘Ik moet haar openmaken, dan zullen we het zien.’

‘Ze is vijftien jaar.’

‘Des te beter, haar hart is sterk.’

‘Zij is niet sterk... Zij is klein.’

Ik zak op mijn knieën en huil nu zonder me in te houden, druk mijn handen tegen mijn natte gezicht ‘Ze gaat dood, toch? Dat weten we allebei, haar hoofd zit veel te vol.’

‘We weten geen ruk, Timoteo.’

Hij is naast me op zijn knieën komen zitten, pakt me bij mijn armen en schudt mij en daarbij ook zichzelf hard door elkaar. ‘We gaan de zaak openmaken en dan kijken we. Ik zuig het hematoom weg, ontlast de hersenen en dan zien we wat er gebeurt.’

Hij trekt zichzelf omhoog.

‘Je blijft er toch bij?’

Ik wrijf mijn onderarm langs mijn neus en over mijn ogen voordat ik opsta. Er blijft een glinsterende streep slijm achter op mijn huid.

‘Nee, ik weet niets meer van hersenen, je zou niets aan mij hebben...’

Alfredo kijkt me onverstoord aan, hij weet dat ik sta te liegen.

In de lift zwijgen we, we kijken omhoog naar de oplichtende nummers van de verdiepingen die voorbijkomen. We gaan uit elkaar zonder iets te zeggen, zelfs zonder elkaar aan te raken. Ik doe een paar stappen, ga in de artsenkamer zitten. Alfredo bereidt zich voor. In gedachten volg ik zijn bewegingen, het ritueel dat ik zo goed ken. De armen die tot aan de elleboog in de grote stalen wasbak glijden, de handen die de steriele spons uitpakken, de geur van ammonia... De verpleegster reikt hem de steriele doeken aan om zich af te drogen, de ok-assistente maakt zijn jas vast. Er hangt hier een ongewone stilte, een stilte van verstomde mensen. Een verpleger die ik goed ken loopt langs de openstaande deur, mijn blik kruist de zijne: een blik die zich onmiddellijk naar beneden richt, naar zijn rubberen stappen. Nu verschijnt Ada bij de deur. Ada die nooit is getrouwd, die een huis heeft op de begane grond met een tuin waarin wasgoed van de burens naar beneden waait.

‘We gaan beginnen, weet u zeker dat u niet wilt komen?’

‘Ja.’

‘Heeft u iets nodig?’

‘Nee.’

Ze knikt, probeert te glimlachen.

‘Ada, hoort u eens,’ houd ik haar tegen.

Ze draait zich om. ‘Professor?’

‘Mocht het zo ver zijn, laat u dan iedereen naar buiten gaan en haalt u dan, voordat u mij roept, de slang van het beademings-toestel uit haar mond, de naalden, maakt u alles los, bedekt u het gedeelte dat... Ik bedoel, geef me haar waardig terug.’

Alfredo is nu klaar met zijn voorbereidingen, hij is met opgeheven armen de operatiezaal binnengestapt, de assistent komt hem

tegemoet om hem zijn handschoenen aan te trekken. Jij ligt onder de operatielamp. Mij rest de gruwelijkste taak: je moeder op de hoogte brengen. Zoals je weet is ze vanochtend naar Londen vertrokken, ze moest iemand interviewen, een minister geloof ik, ze was heel opgewonden. Haar taxi was iets eerder van huis vertrokken dan jij. Ik heb jullie horen ruziën in de badkamer. Je bent zaterdag iets te laat thuis gekomen, om kwart over twaalf, en die vijftien minuten overtreding hebben haar behoorlijk geïrriteerd. In bepaalde zaken is ze onverzettelijk, ongehoorzaamheid verdraagt ze niet, beschouwt ze als een aanslag op haar rust. Ze is een lieve moeder, ondanks haar strengheid, die haar, geloof me, houvast biedt maar tegelijkertijd ook op haar drukt. Ik weet dat je niets verkeerd doet, je ontmoet je vrienden voor het dichte schoolgebouw. Jullie staan te praten in het donker, in de kou, houden je strak vast aan de mouwen van jullie truien die jullie tot over jullie handen trekken, onder de teksten op de muur, onder de enorme graffiti. Ik heb je altijd laten begaan, ik vertrouw je, ik vertrouw ook je fouten. Ik ken je zoals je thuis bent en tijdens de zeldzame momenten samen, maar ik weet niet hoe je met anderen bent. Ik weet dat je een goed hart hebt en dat je dat gul weggeeft in hechte vriendschappen. Goed zo, dat is een schitterende eigenschap. Maar jouw moeder denkt er anders over, ze vindt dat je weinig studeert, dat je je energie verspilt en niet genoeg vorderingen maakt.

Soms steken jij en je vrienden het verlaten plein over en stappen jullie die kroeg op de hoek binnen, dat rokerige hol onder straatniveau. Ik heb er eens een keer naar binnen gekeken, van bovenaf, door een van de lage ramen boven de stoep, ik zag jullie lachen, elkaar omhelzen, zag hoe jullie sigaretten uitdrukten in de asbakken. Ik was een elegante vijfenvijftigjarige die in zijn eentje door de nacht wandelde en jullie stonden daar beneden achter de getraliede raampjes waar honden tegenaan plassen. Jullie waren zo jong, zo afgesloten. Jullie zijn prachtig, Angela, dat wilde ik je zeggen. Prachtig. Ik heb jullie bespied, ik schaamde me er haast voor, met dezelfde nieuwsgierigheid waarmee een oud iemand zou kij-

ken naar een kind dat een cadeau uitpakt. Ja, ik zag hoe jullie het leven uitpakten daar beneden, in die rokerige bar.

Ik heb zojuist mijn secretaresse gesproken. Ze heeft het vliegveld Heathrow kunnen inseinen. Ze zullen Elsa bij de gate opvangen en haar vervolgens naar een privé-ruimte brengen om de situatie uit te leggen. Het is verschrikkelijk te bedenken dat zij nu ergens hoog in de lucht zit, met een pak kranten op haar knieën, volkomen onwetend. Ze is in de veronderstelling dat wij veilig hier beneden zijn, lieve dochter, en ik zou willen dat haar vlucht nooit zou stoppen, oneindig door zou gaan, door de luchtruimen van de wereld. Misschien zit ze wel naar een wolk te kijken, zo'n wolk die net een glimp van de zon laat zien, een glinsterend straaltje dat door het kleine raampje naar binnen valt en haar gezicht verlicht. Ze zal nu wel een artikel van een collega zitten lezen en het met kleine mondbewegingen van commentaar voorzien. Ik ken haar onwillekeurige gebaren zo goed, het is alsof elke emotie zichtbaar wordt via een eigen microscopisch plekje op haar gezicht. Ik heb haar zo vaak naast mij gehad in het vliegtuig. Ik ken de plooiën van haar hals, die kleine onderkin die ontstaat wanneer ze haar hoofd buigt om te lezen, ik ken de vermoeidheid van haar blik, als ze haar bril afzet, haar ogen sluit en haar hoofd tegen de rugleuning legt. Op dit moment zal de stewardess haar het dienblad met het ontbijt aanreiken, zij zal het in onberispelijk Engels weigeren en vragen om 'just a black coffee', en ze zal wachten totdat de geur van het voorverpakte eten wegtrekt. Jouw moeder staat altijd met beide benen op de grond, ook wanneer ze in de lucht is. Nu zal ze haar hoofd tegen het raampje leggen, misschien heeft ze het hardplastic gordijntje naar beneden getrokken. Dat zal haar halfuur rust zijn. Ze zal denken aan alles wat ze moet doen, ze zal zeker ook nog even naar het centrum willen gaan om iets te kopen. De laatste keer nam ze die prachtige poncho voor je mee, weet je nog? Maar nee, misschien is ze nog steeds boos op jou... Wat zal ze denken als de grondstewardess op haar afkomt? Hoe zullen haar

benen doorzakken? Met wat voor een blik zal ze kijken naar de internationale wereld, naar de mensen die komen en gaan? Met welke angst? Ze zal oud worden, Angela, ze zal stokoud worden. Ze houdt zoveel van je. Ze is een ontwikkelde, sterke vrouw, sociaal zeer vaardig, ze heeft alles meegemaakt maar kent geen pijn. Ze denkt van wel, maar ze heeft geen idee. Ze vliegt daar, hoog in de lucht, en weet niet wat er hier beneden gaande is. Een gruwel die zich vastklauwt in je borst, terwijl je borst is weggeslagen. Er is alleen nog maar een gat dat alles in een razend tempo in zich opzuigt, als een draaikolk, het zuigt dozen, kleding, foto's, maandverband, stiften, cd's, geuren, verjaardagen, kindermisjes, zwembandjes, luiers in zich op. Alles weg. Er zal op dat vliegveld heel wat van haar worden afgeschraapt. En wat overblijft, is het verlaten plein van haar leven, een lege tas aan haar schouder. Misschien zal ze naar het raam rennen van waarachter je de vliegtuigen ziet vertrekken, zal ze tegen die doorzichtige wand slaan als een beest dat wordt meegesleurd in een overstroming.

Mijn secretaresse heeft gesproken met een luchthavenleider, hij heeft haar verzekerd dat ze zo omzichtig mogelijk te werk zullen gaan, ze zullen alles doen om haar niet al te zeer van streek te maken. Alles is geregeld, ze zal de eerste vlucht terug nemen, er is een toestel van British Airways dat onmiddellijk na haar aankomst vertrekt. Alles is geregeld, ze zullen haar in een rustig hoekje neerzetten, haar thee brengen, haar een telefoon geven. Ik heb mijn telefoon in mijn zak, hij staat aan, ik heb al gekeken, er is een goede ontvangst, dat is belangrijk. Ik zal liegen, ik zal proberen te zeggen dat het niet zo ernstig is, ze zal me natuurlijk niet geloven. Ze zal denken dat je dood bent. Maar ik zal er alles aan doen om overtuigend te zijn. Je draagt een ring om je duim, dat was me nooit opgevallen. Ada heeft moeite moeten doen om hem te verwijderen, nu heb ik hem in mijn zak, ik probeer mijn duim erdoor te steken, dat lukt niet, nu probeer ik mijn middelvinger, dat zal misschien gaan. Maar jij moet niet doodgaan, Angela, niet doodgaan voordat je moeder is geland. Laat je geest niet door dezelfde wol-

ken zweven die zij op dit moment rustig zit te bekijken. Snijd het vliegtuig de weg niet af. Blijf, dochter van ons. Ga niet weg.

Ik heb het koud, ik heb mijn operatiejas nog aan, misschien moet ik me omkleden, mijn spullen liggen in het metalen kastje met mijn naam erop. Ik had mijn jasje zorgvuldig over mijn overhemd gehangen, mijn portefeuille en de autosleutels in het bovenste vakje gelegd, het kastje afgesloten. Wanneer is dat geweest? Drie uur geleden, misschien minder nog. Drie uur geleden was ik een man als alle anderen. Wat is pijn bedrieglijk, wat beweegt pijn zich snel voort. Het is alsof een zuur diep, bijtend, zijn weg baant. Mijn armen rusten op mijn benen. Voorbij het gordijn zie ik een gedeelte van de oncologieafdeling. Ik ben nooit eerder lang in deze kamer geweest, ik ben er alleen maar snel in- en uitgelopen. Ik zit op een imitatieleren bank, voor me staan een lage tafel en twee lege stoelen. De vloer is groen, maar er zijn donkere korrels in verwerkt, korrels die hysterisch voor mijn ogen bewegen, als virussen onder een microscoop. Want plotseling bedenk ik dat ik deze tragedie had verwacht.

Een gang, twee deuren, een coma scheiden ons van elkaar. Ik vraag me af of het mogelijk is voorbij de tralies van deze afstand te reiken, en me deze gevangenis voor te stellen als een beschermende biechtstoel en dat ik je op de dansende korrels van de vloer om gehoor vraag, dochter van me.

Ik ben een chirurg, een man die geleerd heeft te verdelen, het gezonde gedeelte te scheiden van het zieke, ik heb veel levens gered, maar niet het mijne, Angela.

Sinds vijftien jaar wonen we in hetzelfde huis. Je kent mijn geur, mijn voetstappen, de manier waarop ik de dingen aanraak, mijn stem die altijd constant van toon is, je kent de zachte kanten van mijn karakter en ook de nare, zo irritant dat ze nauwelijks goed te praten zijn. Ik weet niet wat voor een beeld je van mij hebt gekregen, maar ik kan me er iets bij voorstellen. Het beeld van een verantwoordelijke vader, niet vrij van een eigen, sardonisch gevoel

voor humor, maar te afzijdig. Je voelt je sterk verbonden met je moeder, bent soms boos op haar, maar jullie band is altijd intens geweest. Ik was een herenkostuum, opgehangen naast jullie relatie. Meer dan ikzelf vertelde mijn afwezigheid over mij, mijn boeken, de regenjas in de gang. Het is een verhaal dat ik niet ken, dat door jullie is geschreven, op basis van de bewijsstukken die ik achterliet. Net als je moeder gaf je de voorkeur aan mijn afwezigheid, misschien kostte mijn aanwezigheid je wel te veel moeite. Vaak had ik, als ik 's ochtends de deur uitging, het gevoel dat jullie het waren, jullie energie die mij naar de deur duwde, die jullie bevrijdde van mijn hinderlijke aanwezigheid. Ik hou van de natuurlijkheid van jullie band, zie die met een glimlach aan. Jullie hebben me in zekere mate beschermd tegen mezelf. Ik heb me nooit 'natuurlijk' gevoeld, ik heb me ingespannen om het te zijn; dwaze inspanningen, want je inspannen om natuurlijk te zijn is op zichzelf al een nederlaag. En zo heb ik het model geaccepteerd dat jullie voor me hebben uitgetekend op het doorslagpapier van jullie behoeften. Ik ben een vaste gast in mijn eigen huis gebleven. Ik was niet eens verontwaardigd als het kamermeisje op regenachtige dagen tijdens mijn afwezigheid het wasrek met jullie kleding naast de verwarming in mijn studeerkamer had neergezet. Ik heb mezelf gewend aan die vochtige indringers, zonder te protesteren. Ik ging op mijn stoel zitten zonder mijn benen te kunnen strekken, legde mijn boek op mijn knieën en keek naar jullie ondergoed. Ik vond in die kledingstukken een gezelschap dat misschien wel beter was dan dat van jullie zelf, want in die zachte en witte weefsels trof ik de vriendschappelijke geur van heimwee, naar jullie, zeker, maar vooral naar mezelf, naar mijn eigen afwezigheid. Ik weet het, Angela, te veel jaren lang waren mijn kussen, mijn omhelzingen lomp, geforceerd. Telkens wanneer ik jou tegen me aandrukte, voelde ik ongeduld in je lichaam, misschien zelfs ongemakkelijkheid. Je voelde je niet op je gemak met mij, dat was het. Je had er genoeg aan te weten dat ik er was, me vanuit de verte te bekijken, als een reiziger aan het raampje van een andere

trein, verbleekt door een ruit. Je bent een gevoelig, zonnig meisje, maar je humeur kan plotseling veranderen, dan word je boos, blind van woede. Ik heb altijd het vermoeden gehad dat die mysterieuze woedeaanvallen, die je na afloop altijd een beetje van streek en treurig maken, in je zijn ontstaan vanwege mij.

Angela, achter jouw onschuldige rug staat een lege stoel. Binnen in mij staat een lege stoel. Ik kijk ernaar, kijk naar de rugleuning, naar de poten, en ik wacht – en het lijkt alsof ik iets hoor. Ik hoor het geluid van hoop. Ik ken dat geluid, ik heb het horen strijden in lichamen en zien opvlammen in ogen van patiënten die ik voor me heb gehad, ik heb gehoord hoe het afbrak tussen de muren van de operatiezaal, telkens wanneer ik mijn handen bewoog om de loop van een leven te bepalen. Ik weet precies welke voorstelling ik me maak. In de korrels van de vloer, die nu als roet zo langzaam bewegen, stel ik me voor dat die lege stoel wordt ingenomen door een vrouw, al was het maar voor heel even. Niet door haar lichaam, maar door haar genegenheid. Ik zie twee wijnkleurige, open schoenen, twee benen zonder kousen, een te hoog voorhoofd. En daar staat ze al voor me om me eraan te herinneren dat ik een man ben die bevlekt, die zomaar zijn tekenen nalaat op het voorhoofd van wie hij liefheeft. Jij kent haar niet, ze is voorbijgekomen in mijn leven toen jij er nog niet was. Ze is voorbijgekomen maar heeft een diepe indruk achtergelaten. Ik wil je bereiken, Angela, in het limbo van slangen en buisjes waar je je nu hebt uitgestrekt, waar het hematoom je hoofd zal openbreken. Ik wil je vertellen over die vrouw.